

Výskyt kapradě rezavé* (*Dryopteris pseudomas* (WOLLASTON) HOLUB et POUZAR) v Pekelském údolí

Šárka Stolínová
Libor Ekrt

Kaprad' rezavá je vzácný druh horské kapradě z čeledi kaprad'ovitých (*Aspidiaceae*). V České republice je na Červeném seznamu ohrožených rostlin (HOLUB et PROCHÁZKA 2000) v kategorii C3 (ohrožený taxon). Těžištěm výskytu tohoto druhu u nás jsou Moravsko-slezské Beskydy a přilehlé okolí, Moravský kras, Moravské podhůří Vysočiny. Dále jsou známy pouze jednotlivé výskyty v oblastech Šumavy, Třeboňska, Křivoklátska a u Loun. Celkový areál výskytu kapradě rezavé je vázán především na atlantské a subatlantské klima. Nachází se především v západní a střední Evropě a zasahuje také do severní Afriky a na Kavkaz. V centrální Evropě dává přednost horským oblastem Alp a Karpat.

Kaprad' rezavá roste ve stinných humózních převážně bukových lesích, řidce v lesích suťových. Typické jsou pro ni právě horské a podhorské lesy, ve kterých se vyskytuje ojediněle, nikdy nevytváří rozsáhlé souvislé porosty a mnohdy je vtroušena do porostu kapradě samce (*Dryopteris filix-mas*). Takto ukrytá v porostu příbuzného druhu často uniká pozornosti, a to nejen díky svému stanovišti, ale i podobné morfologické stavbě. Kaprad' rezavá i kaprad' samec patří do skupiny druhů, jejichž listy jsou 1-2x zpeřené. Kaprad' rezavá se liší od kapradě samce hustě plevinatým větveným listem, tmavě fialovou skvrnou na bázi větve, která je zřetelná pouze na živých rostlinách, a lístečky víceméně rovnoběžnými s celokrajnými okraji. Listy kapradě rezavé navíc na zimu neodumírají jako v případě kapradě samce.

V Pekelském údolí u Nového Města nad Metují byla nalezena tato kaprad' při floristickém sledování vybraných lokalit pracovníky Městského muzea v Novém Městě n./Met. vedle mnoha dalších druhů, jako je např. silně ohrožená kapradina braunova (*Polystichum braunii*) a vzácná kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*).

Pekelské údolí je hluboké úzké údolí s převýšením okolního reliéfu až o 250 m. V důsledku této geomorfologie dochází v údolí ke klimatické inverzi, jejímž důsledkem je změna porostu až o dva lesní vegetační stupně, což se projevuje přítomností některých horských druhů. V Pekelském údolí byla kaprad' rezavá nalezena v údolí řeky Olešenky v oblasti „Pecinka“. Na této lokalitě jsou specifické skalní výchozy se suť porostlé převážně bukovými porosty. Kaprad' rezavá zde roste ojediněle v bohatém porostu kapradě samce.

V areálu Pekelského údolí se nachází množství původních zachovalých porostů, které jsou charakterem podobné jako lokalita „Pecinka“. Je tedy pravděpodobné, že zde bude kaprad' rezavá nalezena i na dalších lokalitách.

* Synonymum: kaprad' plevinatá (*Dryopteris affinis* (LOWE) FRASER-JENKINS)

Literatura:

DOSTÁL J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol.1. – Academia, Praha.

HEJNÝ S. et SLAVÍK B. [eds.] (1988): Květena České socialistické republiky. Vol. 1.– Academia, Praha.

HOLUB J et PROCHÁZKA F. (2000): Red List of vascular plants of the Czech Republic – 2000.–Preslia, Praha, 72: 187-230.

CHÁN V.[ed.] (1999): Komentovaný Červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda, Praha.

KUČERA J. (1992): Příspěvek ke květeně údolí Peklo u Nového Města nad Metují. – Dobré.

PIEKOS-MIRKOWA H. (1981): *Dryopteris affinis* (Lowe) Fraser-Jenkins – nowy gatunek we florze Polski – *Dryopteris affinis* (Lowe) Fraser-Jenkins – A new Species in the Flora of Poland. – *Fragm. Flor. et Phyt.* 27: 359-370.

Autoři:

Libor Ekrť, Jihočeská Univerzita, Biologická fakulta, Branišovská 31, České Budějovice 370 15, Email: ekrt@tix.bf.jcu.cz

Šárka Stolínová, Městské muzeum, Na Zádómí 1226, Nové Město nad Metují, 549 01, Email: mu-novme@novemestonm.cz